

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου το 1973 ήταν μια μαζική διαδήλωση λαϊκής αντίθεσης στο καθεστώς της Χούντας των Συνταγματαρχών. Η εξέγερση ξεκίνησε στις 14 Νοεμβρίου 1973, με κατάληψη του Μετσόβιου Πολυτεχνείου Αθηνών από φοιτητές και σπουδαστές που κλιμακώθηκε σχεδόν σε αντιχουντική επανάσταση και έληξε με αιματοχυσία το πρωί της **17ης Νοεμβρίου**

, μετά από μια σειρά γεγονότων που ξεκίνησαν με την είσοδο άρματος μάχης στον χώρο του Πολυτεχνείου και την επαναφορά σε ισχύ του σχετικού στρατιωτικού νόμου που απαγόρευε συγκεντρώσεις και την κυκλοφορία σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

Οι αιτίες

Η Ελλάδα βρισκόταν από τις 21 Απριλίου 1967 υπό τη δικτατορική διακυβέρνηση του στρατού, ενός καθεστώτος που είχε καταργήσει τις ατομικές ελευθερίες, είχε διαλύσει τα πολιτικά κόμματα και είχε εξορίσει, φυλακίσει και βασανίσει πολιτικούς και πολίτες με κριτήριο τις πολιτικές τους πεποιθήσεις.

Το 1973 βρίσκει τον ηγέτη της δικτατορίας, Γεώργιο Παπαδόπουλο να έχει ξεκινήσει μια διαδικασία φιλελευθεροποίησης του καθεστώτος, η οποία συμπεριλάμβανε την αποφυλάκιση των πολιτικών κρατουμένων και την μερική άρση της λογοκρισίας, καθώς και υποσχέσεις για νέο σύνταγμα και εκλογές στις 10 Φεβρουαρίου 1974 για επιστροφή σε πολιτική διακυβέρνηση. Στελέχη της αντιπολίτευσης, μπόρεσαν έτσι να ξεκινήσουν πολιτική δράση ενάντια της χούντας.

Η χούντα, στην προσπάθειά της να ελέγξει κάθε πλευρά της πολιτικής, είχε αναμιχθεί στον φοιτητικό συνδικαλισμό από το 1967, απαγορεύοντας τις φοιτητικές εκλογές στα πανεπιστήμια, στρατολογώντας υποχρεωτικά τους φοιτητές και επιβάλλοντας μη εκλεγμένους ηγέτες των φοιτητικών συλλόγων στην Εθνική Φοιτητική Ένωση Ελλάδας (ΕΦΕΕ). Αυτές οι ενέργειες όπως είναι φυσικό δημιούργησαν έντονα αντιδικτατορικά αισθήματα στους φοιτητές, όπως τον φοιτητή Γεωλογίας Κώστα Γεωργάκη, ο οποίος αυτοπυρπολήθηκε δημόσια το 1970 στην Γένοβα της Ιταλίας σε ένδειξη διαμαρτυρίας ενάντια στη χούντα. Με αυτή την εξαίρεση, η πρώτη μαζική δημόσια εκδήλωση διαμαρτυρίας ενάντια στη χούντα ήρθε από τους φοιτητές στις 21 Φεβρουαρίου 1973.

Οι αναταραχές ξεκίνησαν λίγο νωρίτερα, στις 5 Φεβρουαρίου, όταν οι φοιτητές του Πολυτεχνείου αποφάσισαν αποχή από τα μαθήματά τους. Στις 13 Φεβρουαρίου γίνεται διαδήλωση μέσα στο Πολυτεχνείο και η χούντα παραβιάζει το πανεπιστημιακό άσυλο, δίνοντας εντολή στην αστυνομία να επέμβει. 11 φοιτητές συλλαμβάνονται και παραπέμπονται σε δίκη. Με αφορμή αυτά τα γεγονότα, στις 21 Φεβρουαρίου, περίπου τρεις με τέσσερις χιλιάδες φοιτητές της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κατέλαβαν το κτίριο της σχολής στο κέντρο της Αθήνας επί της οδού Σόλωνος, ζητώντας ανάκληση του νόμου 1347 που επέβαλε την στράτευση «αντιδραστικών νέων», καθώς 88 συμφοιτητές τους είχαν ήδη στρατολογηθεί με τη βία. Από την ταρατσα του κτιρίου απαγγέλλουν τον ακόλουθο όρκο: *«Εμείς οι φοιτηταί των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ορκιζόμαστε στο όνομα της ελευθερίας να αγωνισθούμε μέχρι τέλους για την κατοχύρωση: α) των ακαδημαϊκών ελευθεριών, β) του πανεπιστημιακού ασύλου, γ) της ανακλήσεως όλων των καταπιεστικών νόμων και διαταγμάτων.»* Η αστυνομία έλαβε εντολή να επέμβει και πολλοί φοιτητές σε γύρω δρόμους υπέστησαν αστυνομική βία, χωρίς όμως τελικά να παραβιαστεί το πανεπιστημιακό άσυλο. Τα γεγονότα στη Νομική αναφέρονται συχνά ως προάγγελος της εξέγερσης του Πολυτεχνείου.

Η εξέγερση των φοιτητών επηρεάστηκε επίσης σημαντικά και από τα νεανικά κινήματα της δεκαετίας του '60, και ειδικά από τα γεγονότα του Μάη του '68.

Τα γεγονότα

Στις 14 Νοεμβρίου 1973 φοιτητές του Πολυτεχνείου αποφάσισαν αποχή από τα μαθήματα και άρχισαν διαδηλώσεις εναντίον του βάνουστου στρατιωτικού καθεστώτος. Οι φοιτητές που αυτοαποκαλούνταν «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι», οχυρώθηκαν μέσα στο κτίριο της σχολής επί της οδού Πατησίων και ξεκίνησαν τη λειτουργία του ανεξάρτητου ραδιοφωνικού σταθμού του Πολυτεχνείου. Ο πομπός κατασκευάστηκε μέσα σε λίγες ώρες στα εργαστήρια της σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών από τον Γιώργο Κυρλάκη. Το, πλέον

ιστορικό, μήνυμά τους ήταν: *«Εδώ Πολυτεχνείο! Λαέ της Ελλάδας το Πολυτεχνείο είναι σημαιοφόρος του αγώνα μας, του αγώνα σας, του κοινού αγώνα μας ενάντια στη δικτατορία και για την Δημοκρατία»*. Εκφωνητές του σταθμού ήταν η Μαρία Δαμανάκη, ο Δημήτρης Παπαχρήστος και ο Μίλτος Χαραλαμπίδης.

Οι διαδηλώσεις, τα συλλαλητήρια και οι εκδηλώσεις ενάντια στο καθεστώς της Χούντας αυξάνονται. Κυρίως στην Αθήνα αλλά και σε σημεία της επαρχίας δημιουργούνται συνθήκες εξέγερσης. Από τις 14 Νοεμβρίου μέχρι και τις 17 Νοεμβρίου (και πιο περιορισμένα μέχρι τις 18 Νοεμβρίου) στήνονται οδοφράγματα και διεξάγονται οδομαχίες μεταξύ εξεγερμένων και αστυνομίας. Στις 3 π.μ. της 17ης Νοεμβρίου, και ενώ οι διαπραγματεύσεις για ασφαλή αποχώρηση των φοιτητών είναι σε εξέλιξη, αποφασίζεται από την μεταβατική κυβέρνηση η επέμβαση του στρατού και ένα από τα τρία άρματα που είχαν παραταχθεί έξω από τη σχολή, γκρεμίζει την κεντρική πύλη. Κατά την είσοδο του άρματος συνθλίβονται 2-3 φοιτητές που βρίσκονται πίσω από την πύλη (γεγονός "λίαν πιθανό αλλά ανεπιβεβαίωτο" σύμφωνα με το πόρισμα του εισαγγελέα Τσεβά). Επίσης, από τα συντρίμια τραυματίζεται σοβαρά (συντριπτικά κατάγματα στα πόδια) η φοιτήτρια Πέπη Ρηγοπούλου. Ο σταθμός του Πολυτεχνείου έκανε εκκλήσεις στους στρατιώτες να απηφήσουν τις εντολές των ανωτέρων τους και στη συνέχεια ο εκφωνητής απήγγειλε τον Ελληνικό Εθνικό Ύμνο. Η μετάδοση συνεχίστηκε ακόμα και μετά την είσοδο του άρματος στον χώρο της σχολής. Οι φοιτητές που είχαν παραμείνει στο Πολυτεχνείο, μαζεύτηκαν στο κεντρικό προαύλιο, ψάλλοντας τον εθνικό ύμνο. Η πτώση της πύλης ακολουθήθηκε από την είσοδο μιας μονάδας ενόπλων στρατιωτών των ΛΟΚ που οδήγησαν τους φοιτητές, χωρίς βία, έξω από το Πολυτεχνείο, μέσω της πύλης της οδού Στουρνάρα. Οι αστυνομικές δυνάμεις που περιμένουν στα δυο πεζοδρόμια της Στουρνάρα επιτίθενται στους φοιτητές, την έξοδο των οποίων αποφασίζουν (σύμφωνα και με το πόρισμα του εισαγγελέα Τσεβά) να περιφρουρήσουν κάποιοι από τους στρατιώτες, οι οποίοι σε ορισμένες περιπτώσεις επενέβησαν και εναντίον των αστυνομικών που βιαιοπραγούσαν στους φοιτητές. Πολλοί φοιτητές βρίσκουν καταφύγιο σε γειτονικές πολυκατοικίες. Ελεύθεροι σκοπευτές της αστυνομίας ανοίγουν πυρ από γειτονικές ταράτσες, ενώ άνδρες της ΚΥΠ καταδιώκουν τους εξεγερθέντες. Οι εκφωνητές του σταθμού του Πολυτεχνείου παρέμειναν στο πόστο τους και συνέχισαν να εκπέμπουν το ιστορικό μήνυμα για 40 λεπτά μετά την έξοδο, οπότε συνελήφθησαν.

Οι νεκροί του Πολυτεχνείου

Η πρώτη λίστα με τους καταγεγραμμένους νεκρούς της Εξέγερσης του Πολυτεχνείου,

όπως δόθηκε σε συνέντευξη Τύπου που διοργάνωσε ο υφυπουργός της Χούντας Σπύρος Ζουρνατζής στις 19 Νοεμβρίου 1973, από τον προϊστάμενο της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Αθηνών Δημήτρη Καψάσκη. Αναφέρονται τα ονόματα των νεκρών που είχαν νεκροτομηθεί ως το απόγευμα της Κυριακής 18 Νοεμβρίου 1973.

Στρατιώτες και αστυνομικοί έβαλαν με πραγματικά πυρά κατά πολιτών μέχρι και την επόμενη μέρα, με συνέπεια αρκετούς θανάτους στον χώρο γύρω από το Πολυτεχνείο, αλλά και στην υπόλοιπη Αθήνα. Η πρώτη επίσημη καταγραφή τον Οκτώβριο του 1974, από τον εισαγγελέα Δημήτρη Τσεβά, εντόπισε 18 επίσημους ή πλήρως βεβαιωθέντες νεκρούς και 16 άγνωστους "βασίμως προκύπτοντες". Ένα χρόνο αργότερα ο αντεισαγγελέας εφετών Ιωάννης Ζαγκίνης έκανε λόγο για 23 νεκρούς, ενώ κατά τη διάρκεια της δίκης που ακολούθησε προστέθηκε ακόμη ένας. Οι πρώτες (δημοσιογραφικές) προσπάθειες για την καταγραφή των γεγονότων μιλούσαν για 59 νεκρούς ή και 79 θύματα, με βάση τον κατάλογο Γεωργούλα. Σύμφωνα με έρευνα του διευθυντή του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Λεωνίδα Καλλιβρετάκη το 2003, ο αριθμός των επωνύμων νεκρών ανέρχεται σε 23, ενώ αυτός των νεκρών αγνώστων στοιχείων σε 16.

Ο Χρήστος Λάζος υποστηρίζει ότι οι νεκροί είναι 83 και ίσως περισσότεροι. Ανάμεσά τους ο 19χρονος Μιχάλης Μυρογιάννης, ο μαθητής λυκείου Διομήδης Κομνηνός και ένα πεντάχρονο αγόρι που εγκλωβίστηκε σε ανταλλαγή πυρών στου Ζωγράφου. Κατά τη δίκη των υπευθύνων της χούντας υπήρξαν μαρτυρίες για τον θάνατο πολλών πολιτών κατά τη διάρκεια της εξέγερσης. Τέλος χιλιάδες σύμφωνα με εκτιμήσεις ήταν οι τραυματίες πολίτες.

Πηγή: wikipedia